

Tema del trimestre: *Fàrmacs amb efecte anticolinèrgic i demència*

➤ **Concepte**

Els fàrmacs amb activitat anticolinèrgica (AA) són aquells que amb la seva acció bloquegen els receptors colinèrgics i inhibeixen l'acció de l'acetilcolina. Hi ha múltiples fàrmacs que poden presentar AA més o menys elevada però els més habituals són els fàrmacs usats per el control de la incontinència, respiratoris (MPOC), antidepressius i benzodiazepines.

➤ **Efecte en la cognició**

Els fàrmacs amb AA són poc recomanables en persones grans degut als canvis en la farmacodinàmica vinculats a l'edat. Tot i que hi ha divergències en els estudis sobre l'efecte directe entre consum de fàrmacs amb AA i demència, si que s'ha establert una clara relació amb l'increment del declivi cognitiu.

Els principals tractaments establerts per la malaltia d'Alzheimer (MA) són inhibidors de la colinesterasa (IACHÉ) que tenen com a objectiu preservar l'acetilcolina. Els fàrmacs amb AA actuen de forma contrària reduint o eliminant l'efecte positiu dels IACHÉ.

La prescripció de fàrmacs amb AA també s'ha associat a altres efectes secundaris com l'increment del risc de caigudes, retencions gastrointestinals o síndrome confusional agut, que poden incrementar els efectes perjudicials de la demència.

➤ **Principals prescripcions amb AA**

La prescripció de fàrmacs amb AA és habitual tant en el context d'atenció primària com especialitzada. Diferents estudis han publicat llistats de fàrmacs amb major o menor AA i existeixen escales que quantifiquen el grau d'AA dels diferents fàrmacs.

De les escales existents a la literatura destaquen l'escala ADS (*Anticholinergic Drug Scale*) basada en opinió d'experts; l'escala ABC (*Anticholinergic Burden Classification*) que està basada en l'activitat del sèrum

anticolinèrgic; l'ARS (*Anticholinergic Risk Scale*) basada en una revisió extensa de la literatura o l'ACB (*Anticholinergic Cognitive Burden scale*) basada en opinions d'experts i informació publicada. Totes elles valoren els fàrmacs en 4 punts (0-3) essent major l'AA a major puntuació. L'ús de les escales permet calcular també l'efecte additiu que poden tenir els diferents fàrmacs prescrits.

Els fàrmacs amb AA elevada més contrastada a la literatura són els antidepressius, principalment els tricíclics com l'amitriptilina, imipramina o la doxapina, però també la paroxetina, els antipsicòtics com la clozapina, i els fàrmacs gastrointestinals com l'atropina o l'oxibutina. No obstant això, el risc d'AA es produeix principalment per addició de fàrmacs amb AA lleu o moderada prescrits de forma concomitant al conjunt de tractaments.

➤ **Consum de fàrmacs amb AA al ReDeGi**

A partir dels estudis de revisió sistemàtica s'han realitzat llistats de fàrmacs que permeten determinar l'acumulació d'AA en els pacients. A partir de les dades de la Unitat de Farmàcia (CatSalut) hem determinat el consum de fàrmacs amb AA durant l'any diagnòstic dels pacients del ReDeGi (període 2007-14).

El 20,6% dels casos prenia algun fàrmac amb alta AA, amb variabilitat segons diagnòstic (essent els casos amb MA els que menor % de consum presenten). Els fàrmacs amb baixa AA són consumits per 74,8% dels casos registrats i l'11,5% en van prendre 3 o més durant l'any diagnòstic.

➤ **Recomanacions**

En persones d'edat avançada s'hauria de revisar periòdicament l'ús d'aquests fàrmacs perquè poden precipitar o agreujar episodis de confusió i demència. L'ús d'escales d'AA pot ajudar a la presa de decisions en la prescripció o en la gestió farmacològica, que precisa de major atenció si existeix també ús de IACHÉ.

➤ Per més informació relacionada

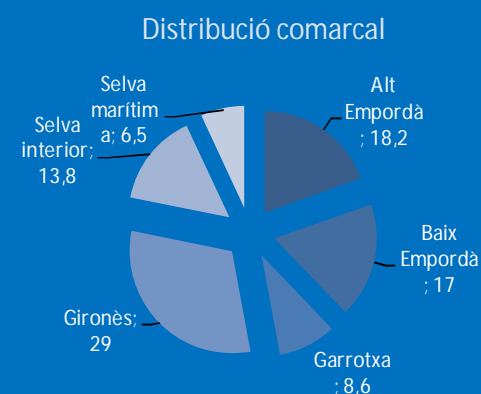
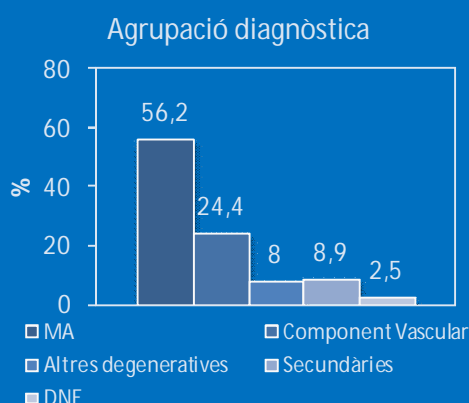
Durán CE, Azermani M, Vander Stichele RH. Systematic review of anticholinergic risk scales in older adults. Eur J Pharmacol. 2013;69:1731-1743. Revisió sistemàtica dels principals fàrmacs amb activitat anticolinèrgica (AA) a partir dels diferents estudis publicats i l'aplicació de 7 escales diferents. Dels 225 tractaments analitzats es va establir un llistat de 100 fàrmacs amb demostrada AA. D'aquest llistat divideix segons l'AA entre elevada potència (47) i moderada/baixa (53).

Salahudeen M, Duffull SB, Nishatala PS. Anticholinergic burden quantified by anticholinergic risk scales and adverse outcomes in older people: a systematic review BMC Geriatrics 2015;15:31-45. Revisió sistemàtica comparativa de les escales d'avaluació de l'AA. Aquest estudi posa en evidència després d'analitzar més de 195 fàrmacs diferents, la variabilitat entre les diferents escales en alguns dels fàrmacs descrits i la necessitat de major unificació. També exposa que el mètode per avaluar l'AA difereix entre l'opinió d'experts a l'avaluació de l'AA persistent en sèrum. Tot i així, alguns fàrmacs antidepressius tricíclics, tractaments per la malaltia pulmonar obstructiva crònica, antipsicòtics i fàrmacs pel control de la bufeta urinària presenten equivalència en la majoria de casos.

Reppas-Rindlsbacher CE, Fisher HD, Fung K, Gill SS, Seitz D, Tannenbaum C, Austin PC, Rochon PA. Anticholinergic drug burden in persons with dementia taking a cholinesterase inhibitor: the effect of multiple physicians. J Am Geriatr Soc 2016;64:492-500. Estudi transversal en persones adultes majors de 65 anys que inicien tractament amb inhibidors de la colinesterasa a Canadà. En més de 72.000 persones habitants a la comunitat i 12.000 institucionalitzades observen un consum de fàrmacs amb AA en un 37% dels casos. Una de les principals causes vinculades al risc de consum de fàrmacs amb AA és la variabilitat en els facultatius, essent l'increment del risc en el 4% per cada nou facultatiu.

➤ II trimestre 2016 de ReDeGi.

- 324 casos registrats
- Edat: 80,4 anys
- MMSE: 17,5 punts
- Atenció primària: 82,4%
- Temps fins al diagnòstic: 2,7 anys
- Antecedents familiars 29,9%
- Antecedents depressió: 25,0%

Col·laboradors del ReDeGi:

